

IZRAEL ÁLLAM

1. IZRAEL TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1.1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Izrael Állam
Államforma	Parlamentáris demokrácia
Főváros	Jeruzsálem. (A nemzetközi közösség ezt nem ismeri el egyöntetűen, így a diplomáciai képviseletek többsége - így a magyar nagykövetség is - Tel-Avivban működik.)
Terület	20.770 km ²
Népesség	7 473 000 fő (2010. július)
Nemzetiségi megoszlás	Zsidó (76%), arab (24%)
Vallási megoszlás	Zsidó: 76%, muszlim: 17%, keresztény: 2%, drúz: 2%, egyéb: 3%
Hivatalos nyelv	Héber és arab
Klíma	Mérsékelt; délen forró és száraz, keleten pedig sivatagi
Államfő	Simon Peresz
Kormányfő	Benjamin Netanjahu
Hivatalos pénznem (kód)	Új sékel (NIS)
Jelentősebb városok	Jeruzsálem, Tel-Aviv, Haifa és Eilat

1.2. Fő gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete és a fő iparágak

Izrael Állam fő gazdasági mutatói

		2008	2009	2010
A GDP értéke (folyó áron)	Mrd USD	188,7	185,9	201,3
A GDP változása (reál)	%	4,1	0,7	3,4
Az egy főre jutó GDP (PPP)	USD/fő	28 900	28 400	29 500
Infláció (fogyasztói árindex)	%	3,8	3,3	2,6
A munkanélküliségi ráta	%	7,3	7,4	6,4
A költségvetés egyenlege	%/GDP	-2,1	-5,2	-4,0
Államadósság (év végi)	Mrd USD	86,1	86,8	89,7
A folyó fizetési mérleg egyenlege	%/GDP	2,6	0,8	3,1
Árfolyam (éves átlag)	NIS/USD	3,59	3,93	3,93

Forrás: Ipari, Kereskedelmi és Munkaügyi Minisztérium (MOITAL), CIA

Izrael a gazdaság legfőbb mutatóit tekintve a fejlett ipari országok közé tartozik: az egy főre jutó GDP (vásárlóerő paritáson) az uniós átlag 9/10-e volt 2010-ben (forrás: CIA). A gazdaság fő mozgatói a magas hozzáadott értéket előállító csúcstechnológiai ágazatok. Ezek irigylésre méltó teljesítményű kivitele a gazdaság magára találásának fő letéteményesévé vált a válság nyomán. A közel-keleti ország GDP-arányosan a világon a legtöbbet fordítja K+F-re: az előrejelzés 4,2% 2011-re. A nagy fokú vállalkozói hajlandóság és az innovációra való nyitottság jele, hogy kb. 4000 db csúcstechnológiai vállalkozás és több mint 100 db kockázati tőke-alap tevékenykedik az országban.

A fő gazdasági ágazatok a következők: fémipar, elektronikai és orvosi műszergyártás, élelmiszerfeldolgozás, vegyipar, szállítóeszköz-gyártás. Tekintélyes a szolgáltatások súlya (a GDP több mint 4/5-e). Az ingatlan-, telekommunikációs és biztosítási ipar a gazdaság további kiemelkedő ágazatai. Izrael világszerte vezető a szoftverfejlesztésben és a gyémántvágás és -csiszolás egyik legnagyobb központja a világon, emellett jelentős idegenforgalmi céllországgal.

Bár a munkaerő mindössze 2%-át foglalkoztatja, az izraeli mezőgazdaság technológiai színvonala és infrastruktúrája alapján a világ élvonalába tartozik.

A nemzeti össztermék (GDP) 3,4%-kal növekedett 2010-ben, ami komoly előrelépést jelent a válsággal terhelt 2009. évi 0,7%-hoz képest. A gazdasági növekedés motorja a belső piac. Az építőipar - azon belül a lakásépítések felfutása - tartja lendületben a gazdaságot.

Továbbra is gondot okoz az államadósság továbbra is magas - és évről-évre emelkedő - mértéke, amely a GDP kb. 45%-a volt 2010-ben. Az államháztartás egyenlege nagyban függ a biztonsági kiadásoktól, ezért a hiány mértéke mindig bizonytalan pontja a költségvetésnek. A központi költségvetés a GDP 4,0%-ának megfelelő hiánnyal zárt 2010-ben.

1.3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, a fő partnerek és termékek

Izrael külkereskedelmi forgalma, 2007-10

		2007	2008	2009	2010
Áruforgalmi egyenleg	Mrd USD	-10,2	-13,2	-5,1	-0,7
Export	Mrd USD	45,9	51,3	41,8	58,4
Import	Mrd USD	56,1	64,5	46,9	59,1
A szolgáltatások egyenlege	Mrd USD	4,2	3,5	4,5	6,7
Export	Mrd USD	24,1	21,1	19,2	24,7
Import	Mrd USD	19,9	17,6	14,7	18,0

Forrás: Israel Central Bureau of Statistics (CBS)

A kivitel a 2010. I. negyedévi, soha nem látott mértékű visszaesését követően az év végére magára talált és 58,4 Mrd USD-t tett ki. A behozatal ezzel szemben 59,1 Mrd USD-t ért el 2010-ben. (Az adatok gyémánt- és energiahordozó-kereskedelemmel együtt értendők). Az izraeli export és ezen keresztül a teljes gazdaság jelentős mértékben függ a globális ICT és egyéb csúcstechnológiai ágazatok teljesítményétől. 2008 még kedvező év volt a technológiai cégek számára, 2009-es teljesítményükre azonban rányomta a bélyegét a válság nyomában érkező gazdasági pangás.

Izrael legfontosabb kereskedelmi partnere kivitel szempontjából továbbra is az USA (32%-os részesedéssel) és az EU (29%-kal), amelyeket Hongkong (7%-kal) követ. Az EU-ba irányuló export (15,4 Mrd USD) 24%-kal növekedett 2010-ben az előző évhez képest.

A fő exporttermékek: gyöngyök, drágakövek és nemesfémek (29%), gépek és villamossági cikkek (20%), vegyipari termékek (25%), továbbá optikai és orvosi mérőműszerek (6%).

Az izraeli behozatal 26%-kal bővült 2010-ben az előző évhez képest. A behozott áruk több mint fele az EU-ból érkezett, ami megfelel a korábbi évek trendjének. Izrael legnagyobb importpiacai: USA (12%), Belgium (7%), Kína (7%), Németország (6%), Svájc (6%). (Forrás: Israel Central Bureau of Statistics (CBS))

A fő importtermékek: gépek és villamossági cikkek (20%), gyöngyök, drágakövek és nemesfémek (15%), járművek és szállítóeszközök (9%), nem nemesfémek és ezekből készült áruk (6%). (Forrás: Israel Central Bureau of Statistics (CBS))

Izrael 2004-ben társulási megállapodást kötött az EU-val. A felek aláírták a szabad mezőgazdasági és élelmiszer-kereskedelemtől szóló egyezményt, ám a vállalkozások még nem minden esetben használják az ebből adódó lehetőségeket, és számos területen további kvóták biztosítására lenne szükség. A magyar árualap hiánya is hátráltatja kivitelünk bővítését az ígértes izraeli piacokra. A szolgáltatás-kereskedelem liberalizálásáról és egy EU-Izrael átfogó légügyi egyezményről folyó tárgyalások szintén elkezdődtek, ám technikai kérdések miatt megrekedtek.

1.4. A tőkeáramlás alakulása és a fő partnerek

Izrael közvetlen tőkebefektetés-importja és exportja, 2008-10

		2008	2009	2010
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	Mrd USD	10,54	3,77	5,21
A külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	Mrd USD	56,93	60,68	77,82
Tőkebefektetés más országba	Mrd USD	7,85	n.a.	7,80
A tőkebefektetés állománya	Mrd USD	54,55	55,65	65,01

Forrás: Bank of Israel

A külföldi működő tőke (FDI) továbbra is döntő szerepet játszik Izrael gazdasági növekedésében. 5,21 Mrd USD FDI érkezett az országba 2010-ben, ami 138%-os növekedést jelent az előző évhez képest, ám így is csak alig fele a 2008-as értéknek. A legnagyobb befektető az USA volt, amelyet az EU követett. Az FDI jelentős része az induló vállalkozások kivásárlása folytán érkezik Izraelbe. Továbbra is meghatározó szerepet játszanak a magas hozzáadott értéket előállító, munkaigényes, kivitelre termelő iparágak, mint pl. a repüléstudomány, a bio- és mezőgazdasági technológiák, az orvosi elektronika, a számítógéppel támogatott formatervezés (CAD), az adatkommunikáció és -védelem, az optikai szálak gyártása stb.

A külföldön befektető izraeli vállalatok elsősorban piacszerzési céllal szervezik ki kapacitásukat - javarészt az ICT (pl. szoftverfejlesztés) és egyéb, nagy hozzáadott értéket előállító tevékenységek (pl. a generikus gyógyszergyártás/K+F) területén. A legnagyobb izraeli multinacionális vállalatcsoportok: a Teva Csoport, a Bank Leumi Le-Israel, a Bank Hapoalim, a Delek Csoport és az IDB Holding.

1.5. Magyarország és Izrael kétoldalú kapcsolatai

A magyar-izraeli külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Összesen	324,3	356,4	128,7	112,7	195,5	243,7
Élelmiszer, ital és dohány	31,9	36,0	2,8	2,3	29,1	33,7
Nyersanyagok	0,3	0,1	1,3	1,6	-1	-1,5
Energia-hordozók	2,6	3,9	0,1	0,1	2,5	3,8
Feldolgozott termékek	120,9	123,0	98,3	86,5	22,6	36,5
Gépek és gépi berendezések	168,6	193,4	26,2	22,2	142,4	171,2

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2010-ben (%)

	INDEX (2009=100%)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	109,9	87,6	100,0	100,0
Élelmiszer, ital és dohány	112,9	82,1	10,1	2,0
Nyersanyagok	33,3	123,1	0,1	1,4
Energia-hordozók	150,0	100,0	1,1	0,1
Feldolgozott termékek	101,7	88,0	34,4	76,8
Gépek és gépi berendezések	114,7	84,7	54,3	19,7

Forrás: KSH

Izrael a magyar kiviteli célországok sorában - a nem európai országok között - a 8. helyen áll. Az utóbbi években exportunk szerkezetében komoly változások történtek: mára a legnagyobb volument a vegyipari, műanyagipari és elektronikai termékek (TEVA, GE, Nokia), gyógyszeripari alapanyagok és késztermékek (Biogal, Richter Gedeon), a polipropilén, valamint a gépek és mechanikus berendezések képviselik. Ebben a viszonylatban is a multinacionális gyártók (TEVA, NOKIA, GE) kivitele a legjelentősebb. További, milliós (USD-ban) nagyságrendű exportcikkeink a műanyaggranulátum (TVK Nyrt.), a telekommunikációs kábelek (Prysmian MKM Kft.), az izzólámpák és a gépipari berendezések (pl. elektromos mérőórák).

2009. évi kivitelünk az előző évhez képest csekély mértékű csökkenése a diverzifikációnak köszönhető: a TEVA mellett a gépipari és a mezőgazdasági termékek árucsoportok is jól teljesítettek, noha exportunk elmarad a lehetőségektől. Fő mezőgazdasági kiviteli termékeink: élő szarvasmarha borjú és gabonafélék. Öröndetes a magyar gyártmányú Suzuki személygépkocsik visszatérése az izraeli piacra, ám a petrokémia termékek részesedése kivitelünkben elenyészővé vált. Gazdasági kapcsolataink a mezőgazdasági/élelmiszertermékek, a szolgáltatások és infrastruktúra területén bővíthetnek.

Az Izraelből származó behozatalunkban a legjelentősebb volument a gépek és villamosági cikkek (25%), a gyöngyök, drágakövek és nemesfémek (25%), valamint a vegyipari termékek (23%) áruosztályokba tartozó képviselik. Ezeket az optikai és orvosi mérőműszerek, valamint a járművek és szállítási célú áruk követték.

Bár a szolgáltatások kereskedelme a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban jelentős, a statisztika nem teljes körűen méri a mozgásokat, mert a pénzügyi szempontból előnyös számlázás gyakran az USA-n és egyéb országokon keresztül bonyolódik. E területen vélhetően még a behozatal van túlsúlyban. Izrael jelentős exportpiacunk az egyéb szerzői és licenclíjak területén és az audiovizuális szolgáltatások nyújtásában, ill. beszerzési forrásunk a K+F-szolgáltatások területén.

Magyarország és Izrael a kettős adóztatás elkerüléséről, valamint a beruházások elősegítéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodást kötöttek 1991-ben.

Gazdasági Együttműködési Megállapodást (GEM) kötöttünk 2006-ban, amely lehetővé tette a Gazdasági Vegyes Bizottság (GVB) első ülésének megtartását Budapesten, 2008 májusában. A következő ülést Jeruzsálemben, 2011 II. félévében tervezzük.

A kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2007-09 (M EUR)

	2007	2008	2009
Izrael közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	-1,0	-38,4	-11,2
Izrael közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon*	51,6	41,9	30,8
Magyarország tőkebefektetése Izraelbe	47,5	32,9	6,9
Magyarország tőkebefektetés-állománya Izraelben*	0,1	59,7	88,6

Forrás: MNB

* Részvény, egyéb részesedés és újrabefektetett jövedelmek állománya

Harmadik országokon keresztül is mintegy 200-300 M USD-nyi izraeli működő tőke érkezik hazánkba évente, amelynek becsült értéke (3-3,5 Mrd USD) így magasabb, mint az MNB által mért összesített érték.

Magyar beruházások csak mikroállalkozások szintjén működnek Izraelben.

Az ingatlanpiacon a legjelentősebb izraeli befektetők tevékenysége a bevásárlóközpontok és lakóparkok építésén kívül az iroda- és szállodafejlesztésekre terjed ki. Az izraeli (pénzügyi) szolgáltató szektor szintén kezdi felismerni a hazánkban rejlő lehetőségeket. Számos izraeli befektető létesített kiskereskedelmi hálózatot hazánkban, megjelentek az autólízing-üzletben és beszálltak logisztikai központok fejlesztésébe is.

A legjelentősebb izraeli befektetők Magyarországon

A vállalkozás neve	Tevékenység
TEVA Pharmaceutical Industries Ltd.	Gyógyszergyártás
NNG (korábban Nav N Go) Kft.	GPS navigációs rendszerek fejlesztése
Ness Technologies Inc.	Szoftverfejlesztés
Magic Ltd.	IT
Elbit Imaging Ltd.	Ingatlanfejlesztés
Plaza Centers Ltd.	Ingatlanfejlesztés
Ofer Brothers Group	Ingatlanfejlesztés
Aminach Group	Bútorgyártás
Tama plastic Industry Ltd.	Műanyaggyártás
Keter Plastic Ltd.	Háztartási műanyaggyártás

Makhteshim-Agan Group	Mezőgazdasági vegyipar
Cat Tech Ltd.	Orvosi berendezések és műszerek fejlesztése és gyártása

Forrás: ITD-H

1.6. A magyar export szempontjából jó kilátásokat kínáló ágazatok és termékcsoportok

A magyar export számára a következő termékcsoportokban vannak kiaknázatlan lehetőségek: mezőgazdasági- és élelmiszeripari javak, távközlési berendezések (pl. mobiltelefonok), kemikáliák, petrokémiai alapanyagok, gépipari berendezések, tartós fogyasztási cikkek (bútor, háztartási gépek), gyógyszerek, gyógyszeripari alapanyagok, gyógyászati segédeszközök.

Mivel Izrael meg kívánja valósítani az [elektromos autók bevezetését](#), minden olyan technológiára lehet jövőbeli kereslet, ami az elektromos autók üzemeltetéséhez, az infrastruktúra kiépítéshez kapcsolódik.

További üzleti lehetőségek:

- az izraeli partoknál gázt találtak, a kitermeléshez szükséges technológiákra igény lehet
- a vasút- és autópálya építéshez kötődő magyar beszállítóknak tudunk komoly üzleti partnert kínálni
- a NIH és az izraeli Chief Scientist Office első K+F pályázata elbírálási szakaszban van, a reláció iránt érdeklődő IT, biotechnológiai és egyéb tudásalapú ágazatokban működő magyar exportőröknek érdekes lehet az új együttműködési lehetőség

1.7. A magyar szempontból jó kilátásokat kínáló privatizációs, felvásárlási vagy zöldmezős tőkekihelyezési lehetőségek

Az izraeli adminisztráció PPP modell keretében több sóatlanító-művet kíván építeni (ivóvíz előállítására) a lakossági fogyasztás fedezésére ([bővebb információ az aktuális PPP beruházásokról](#)).

A lakossági földgázellátás hálózatának kiépítése folyamatban van.

Az izraeli technológiai ágazat folyamatosan kínál befektetési lehetőségeket a kockázati tőke számára. A piacon folyamatosan jelen lévő amerikai és japán alapok mellett várhatóan európai kockázati tőke befektetőket is.

1.7. A magyar export szempontjából jó kilátásokat kínáló ágazatok és termékcsoportok

A magyar export számára a következő termékcsoportokban vannak kiaknázatlan lehetőségek: mezőgazdasági- és élelmiszeripari javak, távközlési berendezések (pl. mobiltelefonok), kemikáliák, petrokémiai alapanyagok, gépipari berendezések, tartós fogyasztási cikkek (bútor, háztartási gépek), gyógyszerek, gyógyszeripari alapanyagok, gyógyászati segédeszközök.

Mivel Izrael meg kívánja valósítani az [elektromos autók bevezetését](#), minden olyan technológiára lehet jövőbeli kereslet, ami az elektromos autók üzemeltetéséhez, az infrastruktúra kiépítéshez kapcsolódik.

További üzleti lehetőségek:

- az izraeli partoknál gázt találtak, a kitermeléshez szükséges technológiákra igény lehet
- a vasút- és autópálya építéshez kötődő magyar beszállítóknak tudunk komoly üzleti partnert kínálni
- a NIH és az izraeli Chief Scientist Office első K+F pályázata elbírálási szakaszban van, a reláció iránt érdeklődő IT, biotechnológiai és egyéb tudásalapú ágazatokban működő magyar exportőröknek érdekes lehet az új együttműködési lehetőség

1.8. A magyar szempontból jó kilátásokat kínáló privatizációs, felvásárlási vagy zöldmezős tőkekihelyezési lehetőségek

Az izraeli adminisztráció PPP modell keretében több sóatlanító-művet kíván építeni (ivóvíz előállítására) a lakossági fogyasztás fedezésére ([bővebb információ az aktuális PPP beruházásokról](#)).

A lakossági földgázellátás hálózatának kiépítése folyamatban van.

Az izraeli technológiai ágazat folyamatosan kínál befektetési lehetőségeket a kockázati tőke számára. A piacon folyamatosan jelen lévő amerikai és japán alapok mellett várnának európai kockázati tőke befektetőket is.

1.9. A közbeszerzések rendszere

A közbeszerzésre kötelezett vállalatok és szervezetek köre rendkívül tág. Gyakorlatilag minden állami vagy egyéb köztulajdonban lévő (pl. szakszervezeti) gazdálkodó egység közbeszerzési eljáráson keresztül szerez be szinte mindent.

Külföldi vállalatok számára azonban nagyon kis számban érhetőek el felhívások. Angol nyelven a kiírások töredéke jelenik csak meg, a többség héber nyelvű. Pozitív kivételt képez az [Izraeli Elektromos Művek](#) és a [Kikötői Hatóság. Központi közbeszerzési oldal](#) is működik.

Komoly kereskedelmi akadályt jelent, hogy a civil célú nemzetközi közbeszerzési eljárások többsége offsetre kötelezett (a hadiipar területén kivétel nélkül minden). Az izraeli törvényi szabályozás [ide kattintva](#) elolvasható. Az offset ügyeket felügyelő **izraeli hatóság és az állam aktívan növeli a civil offsetre kötelezett vállalatok és intézmények körét.**

A beszállítói közbeszerzési eljárásokban elsősorban izraeli szállítók jelentkezését várják. Ezért ezen a területen a magyar cégeknek alapvetően a beszállítói oldalon működő izraeli importőrökkel tanácsos üzleti kapcsolatot kialakítani. Az iroda szinte minden területen tud megfelelő izraeli cégeket ajánlani.

Izraelben számos PPP/BOT beruházás is folyamatban van. Ezeket az eljárásokat a Pénzügyminisztérium koordinálja. Általános információ a már lezajlott projektekről elérhető [itt](#). A főbb területek a következők: ivóvíz előállítására szolgáló membrános rendszerű sótalánító művek, szolár erőművek létesítése, utak és vasúti beruházások építése. A BOT projektekről az izraeli pénzügyminisztérium oldalain lehet tájékozódni. A BOT/PPP projektekről nyílt forrásokból viszonylag könnyen beszerezhető információ, mert a gazdasági újságokban általában elérhetőek az előzetes információk, amelyeket megküldünk az ITD-nek. Ezek a beruházások áttekinthetőek, ugyanakkor leginkább a multinacionális vállalatok és izraeli beruházó cégek indulnak komoly eséllyel.

Összefoglalva, az Elektromos Művek, a Kikötői Hatóság és a közbeszerzési honlap angol felületén megjelelő tenderek, valamint a BOT/PPP projektek jól nyomon követhetők. A héber oldalakat is folyamatosan figyeli a külgazdasági iroda, ugyanakkor olyan nagy számban jelennek meg felhívások (hasonlóan a magyar közbeszerzési értesítőhöz), azok teljes körű nyomon követése jelentős időráfordítást igényelne.

2. Külkereskedelem technikai tudnivalók

2.1. A külkereskedelmi engedélyezési rendszer, kereskedelmi minták és az ideiglenes import szabályozása

Az izraeli vámtarifa rendszer 1988 óta a HS (Harmonized System) szerint sorolja be az árukat. Izraelben még léteznek bizonyos importkorlátozások és adminisztratív restrikciónok, amelyekről érdemes néhány szót ejteni. A „Vámok, kedvezmények és fogyasztási adókról szóló 2004-es” rendelet szabályozza a fizetendő vámok és egyéb adók mértékét és annak beszedését. A szabad importról az 1978-as kereskedelmi miniszteri utasítás rendelkezik.

Az **árúk és szolgáltatások kereskedelme alapvetően liberalizált**. Az EU-ból származó ipari termékekre (néhány kivételtől eltekintve, amelyek mezőgazdasági alkotóelemet tartalmaznak) vám és fogyasztási adó nem rakódik. Néhány termékcsoportha (pl. dohányáru) természetesen szociális, környezetvédelmi és egyéb megfontolásból van különleges fogyasztási adó. A kereskedelemről az EU-Izrael Társulási Egyezménye rendelkezik.

A társulási egyezményt a felek többször módosították, a legfrissebb – 2010. január 1-től hatályos - módosítás a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek körét érintette. A termékek túlnyomó többsége a korábbi kvótás rendszer helyett szabadon, az adott vámtételek megfizetése mellett, exportálható. Az új megállapodás szövege letölthető [itt](#).

Az importtal és az exporttal szemben támasztott adminisztratív korlátozások elsősorban a következők:

Import engedélyek – az import engedély köteles termékek köre nagyon limitált és a következő szempontok szerint kerültek meghatározásra:

- legfontosabb szempont meggátolni bizonyos országokból származó importot (pl. ha nincs diplomáciai kapcsolat vagy ha a másik állam import restrikciónkat alkalmaz az izraeli árukkal szemben)
- bizonyos termékek esetében a helyi termelés védelme
- vásárlóközönség és a fogyasztók egészségének védelme
- egészségügyi szempontok
- import kvóta engedéllyel kedvezményes vámtétel alá eső termékek köre

Importengedélyek kiadásában az Ipari, Kereskedelmi és Munkaügyi Minisztérium az illetékes. Az importengedély beszerzése az importőr feladata, aki a törvény meghatározása szerint csak izraeli állampolgár, vagy Izraelben bejegyzett vállalat lehet. Az importengedély kérvényezéséhez szükséges a kitöltött igénylőlap, az export számla (proforma invoice) vagy egy ármeghatározás a gyártótól. Az engedélyezési eljárás általában nem tart tovább két hétnél.

Ki kell emelni a **kósersági igazolások** ügyét. Izraelben általában csak az ortodox kóserság elfogadott. A külföldi rabbik igazolását minden esetben az izraeli főrabbinátus hagyja jóvá. A kósersági előírások akkor kötelezőek, ha az adott élelmiszer/kozmetikum/háztartási kemikália stb. kóser értékesítési hálózatba kerül. További információ a kóserság kérdésében a külképviseleten kapható.

Hazánkkal ellentétben, Izraelben nem csak a katonai beszerzések külföldi szállítóit kötelezi az állam ellentételezési szerződés megkötésére, hanem az állami vállalatok és beruházások szinte mindegyikét bevonja az **ellentételezési programba**. A program felügyeletét az izraeli Ipari Kereskedelmi és Munkaügyi Minisztérium alatt működő Ipari Együttműködési Hatóság koordinálja. Az offset mértékét a tenderekben rögzítik, így annak teljesítése kötelező, azonban nem képezi a verseny részét, tehát nem áll elő olyan helyzet, hogy több száz százalékos ellentételezésre kényszerül az állami tender résztvevője. Mind a katonai, mind az állami vállalatok beszerzései kapcsán az átlagos ellentételezendő hányad 2009. január 1. után 20% (ha a partner ország magasabbat alkalmaz, akkor egyedileg magasabb offset követelményeket is megkövetelhetnek!). A kötelező visszavásárlásról szóló rendelet és az ellentételezéssel kapcsolatos egyéb információk elérhetőek a [Nemzetközi Együttműködési Hatóság](#) honlapján, angol nyelven.

Ideiglenes és kedvezményes import lehetőségeket ritkán hirdetnek meg az izraeli hatóságok. A kedvezményes import lehetőségeket az országos napilapokban publikálják.

2.2. Különleges vámszabályok és a vámtarifák elektronikus elérhetősége

Amennyiben pontos váminformációra van szüksége a magyar exportőrnek, úgy elsősorban vámügynökök tudnak nagy felelősséggel előkalkulációt biztosítani. A vámtarifák elérhetőek on-line is (<http://www.mof.gov.il/customs/eng/mainpage.htm>), azonban a hivatal nem vállal felelősséget az ott megadott információkért és ritkán frissíti azt (a héber nyelvű változatot folyamatosan frissítik).

A vámtarifa könyv eligazítást ad az egyes termékekkel kapcsolatos egyéb 2.1 pont alatt beszerzendő engedélyekről, valamint a kedvezményes vámtételű kvótákról is. Egyéb besorolási kérdésekkel lehet keresni az izraeli vámhivatalt: Mr. M. A. Knittel, Head of Classification Department, tel.: 972-2-670-3478, fax: 972-2-624-1061. A dömping eljárás alá vont termékekkel kapcsolatosan az Ipari Kereskedelmi és Munkaügyi Minisztérium ad felvilágosítást (tel.: 972-2-666-2622, fax: 972-2-666-2939).

2.3. A magyar exportot kísérő okmányok (helyi követelmények szerint)

Az árukhoz – a társulási egyezmény által biztosított kedvezményes – vámmentes vámterhek eléréséhez minden esetben rendelkezni kell az EUR1 okmánnyal és eredeti számlával. Mindkét dokumentumban szerepelni kell a gyártó/szállító irányítószámának is. Ez különösen fontos, ha izraeli terméket importálnánk (mert az EU nem ad vámmentes elbírálást a Palesztin Hatóság területén - izraeli cégek által gyártott - termékekre).

A szükséges dokumentumok megtalálhatók az egyezmény mellékleteiben ([eu israel association agreement](#)).

A bemutatókra/vásárookra küldött termékek az ATA Carnet dokumentummal behozhatóak Izraelbe, annak szabályai szerint.

2.4. Nemzeti szabványok, forgalomba hozatali engedélyek, az azokat kiadó intézmények (pl. elektronikus cikkek, fogyasztási és élelmiszeripari cikkek).

Különleges engedélyek – a különleges, termékkörhöz kötött engedélyeket a termékek nagy százalékában meg kell szerezni, azonban az engedélyező hatóságok köre meglehetősen jól körülhatárolható. Általánosságban elmondható, hogy az engedélyeket az ágazati minisztériumok adják ki az importőrök számára. Egészségügyi Minisztérium (gyógyszerek, kozmetikumok stb.), Mezőgazdasági Minisztérium (állati- és növényi eredetű termékek), Közlekedési Minisztérium (pl. járművek és alkatrészei), Ipari Kereskedelmi Távközlési és Munkaügyi Minisztérium (távközlési és ipari termékek).

Amennyiben az importőr az élelmiszereket a kóser boltlátozatokban kívánja értékesíteni az importkor szükséges a **kóser-sági igazolással** igazolni, hogy a termék megfelel a vallási előírásoknak. A zsidó vallásnak számos irányzata van, a hazánkban legnagyobb közösséggel és intézményekkel rendelkező vallási irányzat, a „neológ” közösség, **kóser-sági tanúsítványa nem elfogadott Izraelben**. Erre csak a Magyarországi Ortodox hitközség által kiállított (vagy egyéb külföldi ortodox kóser-sági felügyelet) tanúsítvány alkalmas. Az így behozott áru „kóser” feliratozását az izraeli országos főrabbinátus engedélyezi. További információ a kóser-ság kérdésében a külképviseleten kapható.

A forgalomba hozandó terméknek minden körülmények között meg kell felelnie az izraeli nemzeti szabványoknak. A termékeket veszélyesség szerint [öt csoportba](#) sorolják. Számos európai minőségi tanúsítványt elfogadnak laboratóriumi vizsgálatok nélkül is. Ugyanakkor a magyar szabványok nem feltétlenül elégségesek az izraeli hatóságok számára.

A minőségi tanúsítványokkal és a laboratóriumi vizsgálatokkal ugyanakkor csak egy intézet foglalkozik, a [Standard Institution of Israel](#).

2.5. Szellemi termékek és szerzői jogok védelme

Az izraeli szabályozás a területen WTO konform, de nem áll összhangban az EU és az USA jogrendjével. Az ország OECD csatlakozásával kompromisszum született a kérdéskörben, de az új jogszabályok még nem születtek meg.

A szabadalmak bejegyzésének gyakorlati tudnivalói: az izraeli szabadalmi eljárás főbb vonalaiban megegyezik a nemzetközileg elfogadott eljárásrenddel. A legfontosabb különbség, amely egyben megvilágítja a felfogásbeli különbségeket, hogy az izraeli Szabadalmi Hivatal az Igazságügy Minisztérium szerves részeként működik. Ennek megfelelően az izraeli hatóságok alapvetően jogi aktusként kezelik a szabadalmak és védjegyek ügyét. A felfogásból adódó különbség az eljárásokban alapvetően különböző mechanizmust épített ki. A hivatal csak és kizárólag a szabadalmi joggal foglalkozó (és a hivatal által akkreditált) ügyvédek által fogadja el a kérelmeket. A szabadalmi joggal foglalkozó [engedélyezett ügyvédek listája](#) elérhető a hivatal honlapján (angol nyelven).

Az [Igazságügy Minisztérium – Szabadalmi Hivatala](#) és annak internetes oldalai on-line böngészést tesznek lehetővé mind a védjegy adatbázisban, mind a szabadalmi adatbázisban. A Hivatal alapvetően funkcionális szervezeti egységekre tagozódik, amelyek a következők:

- szabadalmi divízió
- formatervezés divízió (design)
- védjegy divízió
- PCT divízió

Védjegyekről: az izraeli szabályozást az [1972-ben módosított Védjegyekről Szóló Rendelet](#) határozza meg.

Izrael a következő területekkel foglalkozó nemzetközi egyezmények aláírója:

- Párizsi konvenció az iparjogvédelemről
- Madridi egyezmény a helytelen származási jel megelőzéséről
- Nizzai egyezmény a termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozásáról
- Lisszaboni Egyezmény a származás megjelölésének védelméről

A **szabadalmakkal kapcsolatos** törvényi szabályozást az 1967-es szabadalmakról szóló törvény jelenti. Normál eljárásként a bejegyzett szabadalmakat 20 évig védi oltalom. A szabadalmak bejegyzéséhez, a már említettek szerint, szabadalmi jogász szükséges, mert a hivatal csak a rajtuk keresztül, szabályszerűen benyújtott kérelmeket fogadja be. A hivatal részéről a szakterületen jártas szakember („examiner”) vizsgálja meg a szabadalmat és bírálja azt el. A hivatali szakember vizsgálatát és a döntését a hivatal vezetője jóváhagyja, vagy felülbírálja.

A PCT megszerzése előtt az izraeli szabadalmi oltalom megszerzése szükséges. Ennek birtokában lehet folyamodni a PCT divízióhoz a szabadalmi eljárás folytatásához.

Az Izraeli **Szerzői Jogokról** szóló törvény szabályozza az irodalmi, zenei, művészeti alkotások védelmét. [Ez a törvény szabályozza a szoftverek védelmét is.](#) Az általános szabályozás az alkotó halála után 50 vagy 70 évig védelmezi a szerző jogait.

2.6. Jellemző, illetve javasolt fizetési módok

Az izraeli pénzügyi piac teljesen liberalizált, a devizamozgások ellenőrzésének utolsó elemei is megszüntetésre kerültek 2003. januárban. A pénzügyi közvetítőnek csak néhány esetben van bejelentési kötelezettsége a Deviza Biztos felé (controller of foreign currency), és ezen esetek nem érintik a kereskedelmi tranzakciókat és kizárólag a külföldi személyek Izraelben történő tranzakcióival kapcsolatosak. Ennek megfelelően a normál kereskedelmi ügyleteket nem érintik.

Előre Fizetés - a legegyszerűbb és az exportőr számára a legnagyobb biztonságot nyújtó tranzakciós mód az előre fizetés intézménye, ami meglehetősen elterjedt Izraelben. Ebben az esetben az importőr előre fizet és az exportőr a kifizetés teljesülése után elküldi az árut az importőr számára. A módszer természetesen az importőrnek komoly kockázatot jelent, azonban megbízható szállítók esetén gyakran alkalmazzák az egyszerűsége miatt.

Akkreditív - Letter of Credit (LC) – a világon a legelterjedtebb formája a külkereskedelmi ügyletek pénzügyi lebonyolításának. A visszavonhatatlan (irrevocable) akkreditív kétségtelenül a legoptimálisabb és a legnagyobb biztonságot nyújtó lebonyolítási forma mindkét tranzakciós fél számára. Jelentős problémája az, hogy bizonyosan a legdrágább kifizetési forma, valamint komoly adminisztrációs készséget igényel a felektől. Szerződésben az akkreditív pontos feltételeit érdemes rögzíteni a későbbi problémák elkerülése végett. Izraelben az importőrök többsége hajlandó és képes akkreditívet nyitni. Azonban tudomásul kell venni, hogy jelentős versenyben kell megállni a helyüket az exportőrnek, a fizetési konstrukció szintén a verseny részét képezi olyan javak esetén, amelyben éles a konkurenciaharc. A költségeket általában az importőr viseli, azonban a költség megosztásáról a felek meg tudnak állapodni.

Bankgarancia – a relációban kevésbé általános, mint az akkreditív. Az első és legfontosabb oka, hogy a bankok általában lekötik az importőr számláján az összeget és ezzel nehezítik annak üzletmenetét. A biztosítékként beszámítható jelzálogbejegyzés is körülményes és drága Izraelben.

Nyílt számla – ez a fizetési mód egyértelműen az importőrnek kedvező, hiszen az exportőr elküldi az árut a számlával az importőr megrendelése alapján és az áru kézhez kapása után, a szerződéses feltételeknek megfelelően kiegyenlíti a számlát. Ez a fizetés természetesen az importőr érdeke, azonban semmiképpen nem tanácsos ilyen feltételekkel Izraelbe szállítani, mert a fizetési hajlandóság nem mindig megfelelő. Az Izraelből származó áruk esetén az exportőr biztosíthatja a tranzakciót az Izraeli Export Biztosítónál, azonban a magyar cégek jelentős része az alacsony törzstőke miatt nem elfogadható a biztosítótársaság számára.

A fent említett fizetési formákat gyakran kombinálják egymással, azaz a fizetés egyes részeit különböző technikák alkalmazásával oldják meg. Az **inkasszó** használata nem elterjedt forma a két ország között, mert igazából nem jelent biztos megoldást az exportőr számára.

Export-hitel biztosítás - a MEHIB biztosítási konstrukciója nem kezeli különös kockázattal az izraeli relációt. Azon exportőrök esetén, amelyek biztosítják a teljes exportjukat (az éves volument egyben), nem jelent problémát számukra az izraeli kiszállítás, mert a biztosítás mellékleteiben Izrael is szerepel. Természetesen a biztosító minden vevőt egyedileg megvizsgál és amennyiben a vevő elfogadható, akkor számára egyedi, a kockázat mértékének megfelelő export limitet határoz meg. Mindez a két évnél rövidebb fizetési határidejű és a magánvevők esetén történő ügyletek esetére igaz. Önkormányzatok állami szervek, állami vállalatok esetén a biztosító politikai kockázatot határoz meg. Gyakran visszavonhatatlan LC esetén is érdemes bevonni a biztosításba az adott vevőt, az adminisztrációs hiányosságok és hibák esetén jelentkező nemfizetés esetére.

2.7. A piacra jutás javasolt módjai, elosztási csatornák

Izrael régóta piacgazdaság, ennek megfelelően a disztribúciós csatornák kialakultak és megalapozott, jelentős pozíciókkal bíró kereskedővállalatokat találhatunk. Az országban még mindig van tradíciója a közvetítő kereskedelemnek. Bevett szokás és gyakorlat, hogy az exportőröket közvetítőcégek vagy egyéni ügynökök képviselik. Ezzel a módszerrel a gyári képviselet költségeit jelentősen csökkentve juthatunk állandó képviselethez. Teljesen elfogadott, hogy ezek a cégek jutalékért vagy - kezdetben - egy havi fix összeggel kiegészített juttatásért képviselnek gyártókat.

Szinte bármelyik területen találhatunk számos nagy gyakorlattal rendelkező importőrt, aki az adott termékcsoporthal régóta foglalkozik. Azon importőrök, amelyek egy adott márkát exkluzívan képviselnek, szerződéseik miatt nem mindig képesek újabb versenytársak termékeit befogadni, azonban szinte biztosak lehetünk benne, hogy fogadni fognak minket. Az izraeliek nagyon gyorsan hajlandóak váltani, amennyiben meggyőző ajánlatot tudunk tenni. A beszállítókkal tartó jó kapcsolat egészen addig tart, amíg jobb beszállító nem jelentkezik. Ez természetesen a saját kárunkra is igaz, ezért a piac folyamatos figyelése nagyon fontos.

Az izraeli piac sok szempontból speciális, gyakorlatilag „szigetországnak” tekinthető, hiszen a kereskedelem a legutóbbi időig szinte lehetetlen volt a környező országokkal. Ennek megfelelően Izraelben az ország méreteihez képest viszonylag jelentős gyártó és szolgáltatóvállalatok alakultak ki, amelyek magánkézben vannak.

Termelővállalatok az alapanyag ellátásukat általában közvetlenül igyekeznek megoldani, ezért az alapanyagok tekintetében nem érdemes közvetítő kereskedőket kutatni. Az ügynöki képviselet ezen a területen lehet a leghatékonyabb.

Állami tenderek esetén feltétlenül érdemes kereskedőcéget vagy ügynököt választani, mert az ellentételezés miatt hosszú távon kell a cég képviseletét megoldani.

Izrael a világ egyik legnagyobb fegyvergyártója és exportőre, a fegyverek exportja és forgalmazása szigorú szabályozás és ellenőrzés alá esik.

A kiskereskedelemben gyakorlatilag izraeli tulajdonú vállalatokat találhatunk, az FMCG szektor egészére is jellemző az erős koncentráció és az izraeli tulajdonszerkezet. A multinacionális gyártók többségében olyan módon tudtak megjelenni, hogy valamelyik helyi versenytárral társultak vagy kivásárolták azt. Az élelmiszerpiachoz fontos megjegyezni, hogy nagy erősödés történt a „nem kóser” piacon, egész bolthálózatok nőttek ki magukat, mivel a nem kóser élelmiszerek gyártási és beszerzési költségei némileg alacsonyabbak és nem kóser áruféleségek is elérhetőek általuk (pl. kagyló, rák, disznóhús stb.).

Izrael jelentős feldolgozóiparral rendelkezik (műanyagipar, vegyipar, élelmiszer-feldolgozás, stb.), nyersanyagok híján a gyártók importálni kénytelenek az alapanyagokat. Az ipari nagyfelhasználók közvetlenül importálnak.

Közös vállalat vagy saját cég alapítása Izraelben egyszerű feladat, egyszerűen postai űrlap kitöltésével és csekkek befizetésével is alapíthatunk vállalatot (a hivatalos nyelv ismeretében). A befektetések védelméről szóló megállapodást felmondták. Ennek oka, hogy az izraeli fél nem látott okot annak fenntartására hazánk EU csatlakozása után. A rendszerváltás óta csak néhány vállalat alapított céget Izraelben, mert erre igazából csak a nagy állami projektek megvalósításának szempontjából van szükség.

Összefoglalva a termékcsoportokhoz kötődő jól kiépült bevezetett importőrvállalkozásokat találhatunk Izraelben, lehetőség szerint nem érdemes kezdő importőrökkel dolgozni.

Potenciális partner kiválasztásához érdemes igénybe venni a magyar kereskedelmi képviselet szolgáltatásait.

Az Izraeli Kereskedelmi Kamarák Szövetségének honlapján keresztül ingyenesen közzétehetik a partnerkeresési szándékukat a magyar cégek (a Kamara a legnagyobb importőröket, kereskedelmi és szolgáltató vállalatokat tömörítő üzleti szervezet Izraelben ([itt](#)).)

Izraelben fejlett és pontos céginformációval szolgálnak a nemzetközi céginformációs adatszolgáltatással foglalkozó cégek. Mind a Kompass, mind a Dun's katalógusok általában megbízható és tartalmas információt nyújtanak. Ingyenesen hozzáférhető adatbázisokat működtetnek a következő szervezetek: Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, az [Izrael Export Intézet](#) és [a Kereskedelmi- és Iparkamara](#).

2.8. Szállítványozás, speciális csomagolási és címkézési előírások, javasolt szállítványozó, fuvarozó cégek

A termékek jelöléséről a Fogyasztóvédelmi Törvény rendelkezik. A legfontosabb információk, amelyeknek szerepelnie kell a termékeken: a termék leírása, származási ország, az importőr neve és címe. A szabad importról szóló utasítás első kiegészítő listája meghatároz bizonyos termékeket, melyekre külön feliratozási szabályokat jelöl meg. A termékek köre: bútorok, háztartási gépek, tollak, kiegészítők, lábbelik, táskák, szőnyegek stb. Mindezekon túl a héber nyelvű feliratozás kötelező számos további terméken, mint például az alkohol tartalmú italok, dohányárúk, élelmiszerek, tisztítószeres, kozmetikumok, kerámia termékek, stb. (fogyasztási termékek). A „**kóser**ság” **feliratozását az izraeli országos főrabbinátus engedélyezi.**

Számos **gyorsposta**-szolgáltató működik Izraelben:

Vállalat	Telefon
----------	---------

DHL Courier Service	972-3-5573557
EMS - Express Courier Service	972-3-5385909
FedEx - Federal Express Courier Service	1-700-700-339
TNT Israel	972-8-9140222
UPS Israel	972-3-5770100

Az áruk túlnyomó többsége tengeri úton kerül Izraelbe, néhány ajánlott szállítványozó/vám ügynök elérhetősége:

- [Amit - International logistics services](#) - (972).3.9720001 Tel Aviv
Külkereskedelem bonyolítása, teljes körű logisztikai szolgáltatás. Kiállítási anyagok, művészeti alkotások szállítványozása. Vámkezelés. Nemzetközi szállítványozás, rakományok biztosítása. Gyorsposta a TNT szolgáltatásán keresztül.
- [Ashdod Bonded Ltd.](#) - (972).8.8566566 Ashdod
Cargo szolgáltatás, export import, vámmentes raktározás.
- [Aviv Shigur](#) - (972).1.700.503300 Holon
Gyorsposta, helyi szállítványozás (17 depo Izraelben). 200 teherautó.
- [Carmel International Shipping Services](#) - (972).4.8545454 Haifa
Tengeri konténeres szállítványozás.
- [Caspi Cargo Lines](#) - (972).4.8678188 Haifa
Fekete-tengeri- és Földközi-tengeri szállítványozás 8 tengerjáró hajóval.
- [Conmart](#) - (972).9.8929510 Netanya
Tengeri szállítványozás Haifa, Ashdod and Eilat ports.
- [Gold Line Shipping](#) - (972).4.8562222 Haifa
Tengeri szállítványozás.
- [Kamor Shipping Services](#) - (972).4.8681000 Haifa
Szállítványozás. Ömlesztett áruk kiszolgálása (gabona, műtrágya, folyadékok, vegyi anyagok, olaj, vas stb.).
- [Lucy Borchard Shipping](#) - (972).3.5207500 Tel Aviv
Konténeres szállítványozás Európába (É-Európa, Egyesült Királyság, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Görögország, Egyiptom, Ciprus).
- [M.M. Trade and Customs Services](#) - (972).3.6503400 Azur
Teljes körű szállítványozási szolgáltatás, vámügyintézés (Európa, Ázsia, Amerika)
- [Maman Cargo Terminals](#) - (972).3.9715309 Lod
Cargo Terminál Ben Gurion Airport – Légi szállítványozás.
- [Mayan](#) - (972).3.5767800 Ramat-Gan
Légi- és tengeri szállítványozás, disztribúció, vámkezelés.
- [Sea Transport & Trading](#) - (972).3.6999420 Tel Aviv
Teljes körű szállítványozás. Tömegárúk: fa, vas, csövek, építőanyag, járművek. Stb.
- [Sharon](#) - (972).3.9721536 Lod
Teljes körű szállítványozás, vám ügyintézés, háztól-házig szolgáltatás.
- [Taavura Holdings](#) - (972).8.9270420 Ramla
Közúti szállítás Izraelben (ömlesztett áruk, folyadékok, konténerek).
- [Unishipping Israel](#) - (972).3.7441112 Tel Aviv
Tengeri szállítványozás.
- [Zim Israel Navigation Company](#) - (972).4.8652111
A legnagyobb tengeri szállítványozó cég, 200 hajót üzemeltet. Teljes körű szállítványozási szolgáltatás.

2.9. Propaganda- és hirdetési lehetőségek

Bemutató leveleket angol nyelven tanácsos küldeni. A nagy számú orosz és francia anyanyelvű bevándorló miatt sokszor megoldható a kommunikáció ezeken a nyelveken is, de ajánlatos az első kapcsolatfelvételt angol vagy héber nyelven lefolytatni.

Izraelben a reklám ereje rendkívüli jelentőséggel bír. Termékeinket nagyon fontos a piacra lépés előtt pozicionálni. A célpiac meghatározása után kell elhatározni, hogy milyen marketingtevékenységet kívánunk kifejteni. Természetesen általános érvényű igazságok nincsenek, hiszen nincs két egyforma termék vagy szolgáltatás, ezért csak néhány általános ország-specifikus tényezőt emelnék ki, melyek a következők:

- harsány és agresszív reklám Izraelben elfogadott, sőt kívánatos
- fontos, hogy törekedjünk az információk átadására és ne próbálkozzunk meg haszontalan ismereteket átadni a partnereink számára
- az izraeliek türelmetlen üzletemberek, ezért a gyors és szellemes reklámanyagokat értékeli
- az írott média világa meglehetősen stabilnak tekinthető, így minden területen megtalálhatjuk a megfelelő írott médiumot hirdetéseink elhelyezésére
- szakmai folyóiratokat is jelentős számban lehet találni és szinte minden szakmai szervezet hírlevelében/internetes portálján is biztosítható a megjelenés

A reklámstratégiánk kialakításához érdemes helyi reklámcégek szolgáltatásait igénybe venni. Az ügynökségek nem csak piaci ismereteikkel és a hirdetési csatornák pontos ismeretével rendelkeznek, hanem a kedvezményes médiavásárlási lehetőségeik által sokszor olcsóbban juthatunk hirdetési felülethez általuk, valamint kihasználhatjuk a náluk felhalmozott tapasztalatokat. A hirdetési piac olyan sokszínű és bonyolult Izraelben, hogy helyi szakértő nélkül nehezen tudunk tájékozódni.

Aki önállóan szeretne alkalmi hirdetéseket elhelyezni, annak ajánlatos kikérni a magyar kereskedelmi képviselő segítségét, annak érdekében, hogy a hirdetési csatornákról alapinformációkhoz jusson. A napilapok piaca viszonylag egyszerűen leírható, 3 országos napilap van, melyek a következők: [YEDIOT AHRONOT](#), [MAARIV](#), [HAARETZ](#). A HAARETZ egy kisebb példányszámú lap, amely magasan iskolázott olvasóközönséget céloz. A legjelentősebb gazdasági hetilap a [GLOBES](#). Szinte minden területre lehet megfelelően prosperáló szaklapot találni és a szakmai szervezetek hírlevelei is megfelelő fórumot biztosíthatnak ipari termékek számára.

A televíziós és a rádiós hirdetési csatornák jelentős száma széleskörű lehetőségeket és célcsoportot céloznak, ezért a hirdetések optimális elhelyezése mindenképpen szakember közreműködését igényli.

2.10. A helyi kereskedelmi és üzleti szokások

Évszázadokon át tradicionálisan a kézfogás volt a zsidó üzletemberek „aláírása”. Ez a gyakorlat Izraelben már teljesen a múlté. Izraelben a világon a lakosság lélekszámához viszonyítva a legnagyobb számban találhatunk ügyvédeket és jogászokat, ami jól példázza, hogy az üzletkötéskor is sokszor hosszadalmas jogi eljárásokba fogunk kerülni. Érdemes jól felkészülni a jogi kérdésekből.

Nem szükséges anyagainkat héberre lefordítani, az angol anyagokat a műveltebb lakosság könnyedén elolvassa. NE HASZNÁLJUNK LATIN BETŰS FOLYÓÍRÁST, MERT AZT NEM TUDJÁK ELOLVASNI! Ha mégis úgy döntünk, hogy héberre fordítunk anyagokat, akkor általában nem sértődnek meg az izraeliek kisebb helyesírási hibák láttán, azonban törekedjünk a magas színvonalú fordítások elkészítésére.

A szigorú vallási előírásokat követő (ortodox) hölgyekkel kerüljük a testi érintkezést, még a kézfogást is, és lehetőleg ne bókoljunk nekik, mert kellemetlen helyzetbe kerülhetünk. A vallásos hölgyek öltözetét a hosszú, bokát is takaró szoknya, hajkötő és/vagy a paróka jellemzi. Vallásos emberekkel való tárgyaláskor csak akkor próbáljunk meg vallásról beszélni, ha tisztában vagyunk a zsidó vallás sajátosságaival, különben többet árthatunk, mint használhatunk ügyünknek. Például a zsidó vallás szerint az „isten” szót sem mondhatja ki egy vallásos ember, ezért mindenképpen tanácsos elkerülni ezt a témát, amennyiben nem vagyunk megfelelően felkészültek. Bár a munkaidőnél említettük a vallásból adódó sajátosságokat, de fontos ezen a ponton is megjegyezni a következőket: Szombaton

és a zsidó ünnepeken (előző nap napnyugtától másnap naplementéig tart!) vallásos zsidó ember nem végez munkát, nem telefonál és nem közlekedik.

Éttermi meghívásnál ügyeljünk arra, hogy üzletfelünk kóser étkezést igényel-e vagy sem. Az étkezéssel kapcsolatos kérdést nyugodtan, nyíltan föltehetjük partnerünknek. Sokan pl. nem tartják a szigorú vallásos előírásokat, de tejes és húsos ételt nem fogyasztanak egy időben, valamint disznóhúst és egyéb „nem kóser” húsokat nem fogyasztanak. Szigorú vallásos előírásokat betartó partnerünket csak kóser étterembe invitáljuk, vagy vegetáriánus ételféleségekkel kínáljuk őket.

2.11. Szerződéskötési tanácsok (pl. alkalmazandó jog)

Izrael jogállam. A bírói hatalmat semmi sem veszélyezteti. Ezért, ha jogi szempontból körültekintően járunk el, akkor szerződéseink által biztosított jogainkat érvényesíthetjük a bíróságon. Azonban mindenképpen fontos, hogy a partnerek kiválasztásánál és a szerződések megalkotásánál bevonjunk olyan ügyvédet, aki járatos mindkét ország jogrendjében.

Szerződések megkötésekor feltétlenül törekedjünk a megfelelő fizetési garanciák kikötésére és lehetőleg a magyar jogrendet válasszuk vitás esetek kezelésére, mert így a hazai jogrendet ismerő ügyvéd szakember képviselheti ügyeinket, különös tekintettel arra az esetre, ha nincs állandó képviselőnk Izraelben és nem vagyunk otthonosak a helyi jogi környezetben.

Az illegális munkavállalás nagy probléma Izraelben, több százezer illegális munkavállaló dolgozik az országban. Ezért törekedjünk arra, hogy szolgáltatási tevékenység és karbantartások esetén is a kiküldetést teljesítő munkatársak igazolni tudják, hogy egy rövid periódusra – karbantartási és/vagy garanciális – munkák elvégzésére érkeztek az országba. A félreértések elkerülése végett a kiutaztatás előtt érdeklődjünk az aktuális szabályokról Budapesten, az izraeli nagykövetség konzuli hivatalában.

Amennyiben rendszeresen adódik szolgáltatási vagy garanciális feladata az exportőrnek, akkor ajánlatos egy helyi szolgáltató cég bejegyzése.

2.12. Kiállításokon, vásárokon való megjelenés feltételei, javasolt kiállítások listája, web oldal megjelölésével

A Tel-Aviv kiállítási területen rendezik a nagyobb szabású kereskedelmi kiállításokat, rendezvényeket. A kiállítások Izraelben nem regionális jellegűek, ezért méreteikben általában szerényebbeknek tekinthetők. Egy adott kiállításon való részvétel előtt feltétlenül érdemes konzultálni a külgazdasági attaséval és az ITD ország-referensével is. Különös figyelmet a következő periodikusan megrendezésre kerülő rendezvények érdemelnek: TECHNOLOGY ISRAEL, TELECOM ISRAEL (szektor ICT – két évente), Biotech-BIOMED Israel (évente), Agritech (mezőgazdasági technológiák – két évente), Israfood (élelmiszer-két évente), IMTM (turisztika) (**részletes lista a mellékletekben**). A legjelentősebb rendezvényszervezők: [ORTRA](#), [STIER](#), [KENES](#). A Stier Ltd. 2011-2013naptárja letölthető [itt](#).

Magyar szempontból fontosabb rendezvények/kiállítások

Rendezvény	téma, szektor	Helyszín	Időpont	Telefon	Honlap
BIOMED Israel Konferencia	biotechnológia	Tel-Aviv, David Intercontinental Hotel	2011 június 23-26	+972-3-9727500	http://www2.kenes.com/biomed/pages/home.aspx
Israfood	élelmiszer	Tel-Aviv Fair Ground	2011. November 29 - December 1.	Tel: +972-3-5626090	http://www.stier.co.il/english/fair_israfood.htm
WATEC Israel Kiállítás	Környezetvédelem, víztechnológiák	Tel-Aviv Fair Ground	2011. november 15-17.	+92-3-6404422	http://www.watec-israel.com/index.php
Technology	Innováció	Tel-Aviv	2011.06.14-	+972-3-	http://tech-en.fairs.co.il/

		Fair Ground	16.	6404415	
Eilat Energy	Megújuló Energia	Eilat	2012. február	+972-3-6384444	http://www.eilatenergy.org/
Plasto-Ispack	Műanyag, csomagolástechnika	Tel-Aviv Fair Ground	2012.10-16-18.	+972-3-6404440	http://itf-en.beatman.eu/en-us/presentations/415/
ISRAWINEXPO 2012	Bor	Tel-Aviv Fair Ground	2012.02	+972-3-6404415	israwinexpo.fairs.co.il
IMTM 2012	Idegenforgalom	Tel-Aviv Fair Ground	2012. február	+972-3-6384444	http://www.imtm-telaviv.com/2011/

3. Befektetési feltételek

3.1. Beruházásvédelmi és kettős adózást elkerülő egyezmények

Izrael széleskörű egyezményi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. A beruházásvédelmi megállapodásokat azonban nem törekszik fenntartani olyan országokkal, amelyekben a körülmények nem adnak rá okot. A beruházások elősegítéséről és kölcsönös védelméről szóló egyezményt (1993. évi LXIV. törvényt) az izraeli fél a szerződés által megállapított módon felmondta Magyarországgal, az egyezmény azonban még hatályos. A két ország által aláírt, a kettős adóztatás elkerülésére és az adóztatás kijátszásának megakadályozására a jövedelemadó területén meglévő egyezmény szintén hatályos (1993. évi LXIII. törvény).

Jelenleg hatályos beruházás-védelmi egyezmények (forrás: MOF. Israel): Albánia, Argentína, Azerbajdzsán, Örményország, Belorusszia, Bulgária, Horvátország, Ciprus, Csehország, El-Salvador, Észtország, Grúzia, Németország, India, Kazahsztán, Dél-Korea Lettország, Litvánia, Moldova, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Törökország, Thaiföld, Türkmenisztán, Ukrajna, Uruguay, Üzbegisztán.

Jelenleg hatályos kettős adózást elkerülő egyezmények (forrás: MOF. Israel): Ausztria, Írország, Svájc, Belorusszia, Belgium, Brazília, Bulgária, Csehország, Dánia, Finnország, Franciaország, Kanada, Kína, Görögország, Németország, Magyarország, India, Jamaika, Japán, Luxemburg, Mexikó, Norvégia, Fülöp-szigetek, Olaszország, Oroszország, Szingapúr, Dél-Afrika, Dél-Korea, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Spanyolország, Svédország, Hollandia, Szlovákia, Törökország, Thaiföld, Ukrajna, Üzbegisztán, Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Horvátország, Portugália, Szlovénia, Moldova

3.2. Külföldi befektetések elől elzárt ágazatok, maximum külföldi tulajdonhányad

A külföldi vállalatok elől elzárt ágazatok száma nagyon korlátozott. Általánosságban elmondható, hogy a külföldi tulajdonhányad nincsen korlátozva.

A szerencsejátékokat jelenleg csak állami vállalatok üzemeltetnek, a szektor teljesen el van zárva a külföldi beruházók elől.

Az infrastrukturális szolgáltatások köre monopóliumok (általában állami vállalatok) kezében van, az ágazatba való befektetés csak privatizáció vagy a másodlagos magánosítás útján lehetséges elvileg. Gyakorlatilag azonban külföldi vállalatok nem vesznek részt a privatizációs pályázatokon. A villamosipar, a kikötők és estelegesen a postai szolgáltatások jövőbeli privatizációja napirenden van. Azonban a folyamat rendkívül lelassult, a kormányzat kevésbé fókuszál az említett ágazatokra. Az újonnan kiépítendő földgáz infrastruktúra és szolgáltatói koncessziós tenderek azonban nyitottak külföldiek számára is.

A szénhidrogének kutatási és kitermelési engedélyét központi nemzetközi tenderek keretében hirdetik meg.

Cégfelvásárlások és összeolvadások esetén a Trösztellenes Hatóság engedélye szükséges. Az ipari/szolgáltatási tevékenység gyakorlatilag teljesen nyitott a befektetők előtt. A külföldiek tulajdonhányada nincsen korlátozva. A tisztségviselők lakhelyére/állampolgárságára vonatkozó korlátozások nincsenek.

3.3. Vállalatalapítási feltételek

Vállalatot Izraelben nagyon könnyen és gyorsan lehet alapítani. **Minimum tőke nem szükséges.** A legelterjedtebb társasági forma, gyakorlatilag a magyar KFT-nek megfelelő, ugyanakkor a tulajdonosok korlátlan felelősségvállalása is lehetséges. A cég alapításához általában szükséges ügyvéd közreműködése. A cég működésének feltétele, hogy az Igazságügy Minisztérium felügyelete alatt álló Cég Regisztrációba bekerüljön (cégbíróságnak megfelelő szervezet).

További elterjedt vállalati forma a részvénytársaság. A közkezd-hányad nincsen korlátozva. Szigorú jelentési kötelezettséget csak a tőzsdén bejegyzett cégekre ír elő a jogi szabályozás. Részvénytársaságot gyakorlatilag csak tőzsdei bevezetés céljából alapítanak. A magyar fogalmak szerinti „zárt részvénytársaságok” általában a tőzsdei kivezetés után jönnek létre.

Egyéb társasági formák: szövetkezet, társulás, képviselő, non-profit szervezetek.

Összegezve: a legelterjedtebb és leginkább használatos vállalati forma a korlátolt felelősségű társaság. A regisztráció költsége kb. 500EUR. Normál esetben az ügyvédi költség megközelítőleg további 1000-3000USD között mozog.

3.4. Adórendszer (főbb számok: vállalati nyereségadó, adókedvezmények, ÁFA, személyi jövedelemadó, ingatlanadó, egyéb)

Az izraeli adórendszerben 2006. január elsejével egy több évre szóló reformprogramot vezettek be, ami elsősorban az adók fokozatos csökkentését jelenti, ezzel mérsékelve az állam újraelosztó szerepét. Az adózás individuális alapú. Az adórendszer rendkívül bonyolult, ezért az alábbiakban csak az alapeseteket soroljuk fel. Az alábbi információk indikáció jellegűek. A társasági adó jelenleg 25%.

A magánszemély/külföldi vállalat (mint részvényes-tulajdonos) számára kifizetett osztalékadó mértéke általánosságban 20%. Amennyiben a magánszemély több mint 10%-os részesedéssel bír a társaságban (a megelőző 12 hónap folyamán bármikor), akkor az osztalékadó 25%. A tőkejövedelmek adója az osztalékokra vonatkozó szabályokkal azonos módon kerülnek kiszámításra.

A személyi jövedelmek színtje minden típusát adó terheli, az adótábla progresszív jellegű. Az alacsony jövedelemsávban azonban nincs adózás. Az SZJA 0-44%-os mértékű, ugyanakkor a jövedelmi sávok többségét viszonylag alacsony mértékű SZJA sújtja.	2005	2010
Monthly Income Level (\$)		
1,650 – 2,475	32	25
2,475 – 3,555	37	30
3,555 – 4,420	37	32
4,420 – 7,655	39	32
over 7,655	49	44

forrás: MOITAL, Investment Promotion Center

Az adó mértékében évi 1-2%-os csökkenés várható.

Ingatlan kiadásából szerzett jövedelem, 1000USD felett 10%-val adózik (külföldi ingatlanból származó jövedelem esetén 15%).

Az általános forgalmi adó mértéke jelenleg 16% egységesen.

Izraelben jelentős mértékű ingatlanadó van, ami az önkormányzatok bevételeit jelenti. Mértékének megállapítása az önkormányzat hatásköre. Bérlemény esetén – alapesetben - a bérlőt terheli az ingatlan adója.

3.5. Beruházási kedvezmények

Minden kedvezmény a három A,B,C jelű régió szerinti bontásban elérhető. Azaz a kormány három különböző besorolású régiót alkalmaz gazdaságpolitikai és területfejlesztési szempontok alapján. A kedvezmények mindenkinek járnak, azonban az „elfogadott vállalat” státuszt az Ipari Kereskedelmi és Munkaügyi Minisztérium hagyja jóvá, ennek hiányában a kedvezmények nem érvényesíthetők. **A beruházó alapvetően két program közül választhat: az egyik vissza nem térítendő támogatásokat tartalmaz, a másik adókedvezményeket.**

„A” prioritású zóna:

- Galil régió
- Jordán-völgye
- Negev régió
- Jeruzsálem (high-tech cégeknek)

„B” prioritású zóna:

- Alsó Galil
- Észak Negev

„C” prioritású zóna:

- az ország egyéb területei

Befektetéshez nyújtott vissza nem térítendő támogatások rendszere (1. számú alternatív program)

1. Százalékos arányban határozza meg a vissza nem térítendő hozzájárulás mértékét (táblázat).
2. Adókedvezmények az „elfogadott vállalatok” számára. Az 'A' prioritású övezetekben az „elfogadott vállalatok” két év teljes adókedvezményt kaphatnak.
3. Gyorsított értékcsökkenés elszámolása

Megnevezés	„A” Prioritás Zóna (*)	„B” Prioritás Zóna
Ipari Projektek (140 Millió Shekelig)*	24%	10%
Ipari Projektek (140 Millió Shekel felett)	20%	10%
Befektetés Hotelekbe; egyéb szálláshelyekbe	24%	-
Egyéb turisztikai beruházások	15%	-

*vagy szociális/gazdasági hátrányban lévő településeken megvalósuló beruházás

- „Elfogadott vállalatok” a Negev régiójában 8% további támogatásra jogosultak, a kedvezmény igénybevételenek első két évében a nyereségadó alól is mentesülnek
- A beruházást a befogadást követő 5 éven belül kell megvalósítani, ipari befektetéseknél az időtartam 24 hónap.

Adókedvezmények – a vissza nem térítendő támogatást választó befektetők számára

A vissza nem térítendő támogatást választó befektető is kaphat adókedvezményt, de rövidebb ideig. Az „elfogadott vállalat” általában 7 év adókedvezményre (izraeli tulajdonosok is) jogosult az első nyereséges évtől, figyelembe véve azt, hogy kevesebb, mint 14 év telt el az „elfogadott vállalat” státusz megállapításától és kevesebb, mint 12 év a működésének megkezdése óta. Amennyiben a cég legalább 25%-ban külföldi tulajdonban van, akkor 10 évig jár az említett adókedvezmény. A kedvezmények mértékéről alábbi táblázatunk ad bővebb információt (kedvezmény mértéke %-ban). A kedvezmények mértéke a külföldi tulajdonhányad mértékében változik.

Külföldi tulajdonú vállalat	Adó mértéke a tulajdonosi részesedés függvényében (%)				Nem „elfogadott vállalat”
	90 -100	74 -90	49 – 74	Kevesebb, mint 49	(%)
Külföldi részesedés mértéke					
Teljes adózás előtti jövedelem	100	100	100	100	100
Nyereségadó	10	15	20	25	26
Egyenleg	90	85	80	75	74
Osztalék adó, az egyenleg 15%-a	13.5	12.75	12	11.25	18,5
Teljes adóterhelés	23.5	27.75	32	36.25	45,5

Adókedvezmények (2. számú alternatív program)

A kedvezménycsomag 3 fő részből áll:- alternatív adóprogram, prioritási zónák programja, stratégiai befektetések programja. Az első két lépcsőbe való belépés feltétele min. 300ezer NIS (zöldmezős beruházás esetén), bővítés esetén az alábbi táblázat szerint:

A termelő eszközállomány értéke (millió NIS)	A produktív eszközállományhoz viszonyított beruházási érték (%-ban)
-140	12
140-500	7
500+	5

- alternatív adóprogram

Az a cég, amely lemond az 1. számú alternatív programról (vissza nem térítendő támogatások) az teljes adómentességet kap a nem kifizetett osztaléokra. Amennyiben az osztalék kiosztásra kerül az adó mértéke visszaáll az aktuális osztalékadó nagyságára. A kedvezmény időtartama a prioritási zónák mentén változik az alábbiak szerint:

„A” Prioritás Zóna	„B” Prioritás Zóna	Központi területek
10 év teljes adómentesség	6 év teljes adómentesség, és további adókedvezmények: 1 év helyi befektetőknek, 4 év külföldieknek*	2 év teljes adómentesség, további adókedvezmények: 5 év helyi befektetőknek, 8 külföldieknek*

- prioritási zónák programja

* az „adókedvezmények a – vissza nem térítendő támogatást választó befektetők számára” táblázat alapján

Azon cégek esetében, amelyek az „A” prioritású zónában ruháznak be:

- A nyereségadó mértéke 11,5%.
- Az osztalékadó rátája 15%, így a teljes adóteher 24,5%.

Külföldi befektetőnek az osztalékadó mértéke 4%, a teljes adóterhelés ennek megfelelően 15%-ra módosul. A kedvezmény időtartama 7 év, ha a beruházó cég legalább 25%-ban külföldi, akkor 10 év.

A stratégiai befektetők részére kidolgozott program:

Elsősorban multinacionális gyártók részére, 3 milliárd dolláros forgalmú vállalat, befektetési projekt értéke minimum 600 millió NIS, „A” prioritású zónában

A CÉGCSOPORT BEVÉTELE		MINIMÁLIS TŐKEBEFEKTETÉS		PRIORITÁSI ZÓNA
Miniszteri döntés	Törvény által biztosított	Miniszteri döntés	Törvény által biztosított	
	13 Mrd. NIS		600M NIS	Akko-Carmiel és attól északra, Beer-Sheva-Arad és attól délre
13 Mrd. NIS	20 Mrd. NIS	13 Mrd. NIS	900M NIS	„A Prioritás zóna”
20 Mrd. NIS		900M NIS		„B vagy egyéb zóna”

Kedvezmények köre:

- a. teljes adómentesség
- c. Periódus – 10 év

További támogatások elérhetőek a foglalkoztatással kapcsolatosan és a beruházók rendelkezésére áll az ipari K+F támogatási rendszer is.

Gyorsított amortizáció:

Az elfogadott/preferált befektetések gyorsított amortizációra is jogosultak. A működés első öt évében a berendezésekre meghatározott amortizáció 200%-t, az épületek 400%-t veheti figyelembe. Az épület amortizációja nem haladhatja meg az évi 20%-t.

Egyéb:

Az automatikus programot választók kérhetik a befektetésük előzetes elbírálást az adóhatóságtól.

A legalább 90% külföldi tulajdonnal és 20 millió USD befektetéssel rendelkező elfogadott/preferált cég (nemzetközileg versenyképes termékkel rendelkezik) a kedvezmények lejártát követően még további 5 évre kaphat adókedvezményeket.

3.6. Bankrendszer, finanszírozási lehetőségek, feltételek, javasolt kereskedelmi bankok

Az izraeli bankrendszer kétszintű. A jegybank jelentős függetlenséggel bír. A kormány pénzügypolitikája igen szigorú irányvonalat követ évek óta, ezért a jegybank és a kormányzat viszonya viszonylag harmonikusnak tekinthető.

A kereskedelmi bankok szintjén a piaci viszonyok bonyolultabbak. A kereskedelmi bankokat folyamatosan burkolt kartelezéssel vádolja a sajtó, a jegybank szintén a verseny fokozását szorgalmazza az ágazatban. Az utóbbi években a nagyobb kereskedelmi bankokat privatizálták, vagy a tőzsdére vitték. Az izraeli bankok piacán több fúzió és felvásárlás zajlott le. Izraelben nincs állami betétbiztosítási rendszer.

A cégek könnyedén juthatnak banki finanszírozáshoz. A magyarországihoz hasonló garanciák szükségesek a hitelpiacon. A javasolt kereskedelmi bankok: [Bank Mizrahi-Tefahot](#), [Bank Leumi](#), [Bank Hapoalim](#).

A biztosítási piacon sokkal élesebb a verseny, ennek megfelelően a szolgáltatások árai alacsonyabbak. A nagyobb biztosítók: [Migdal](#), [Ayalon](#), [Clal](#), [Harel](#). Az [izraeli exporthitel biztosító](#) szintén foglalkozik Magyarországgal. Az izraeli exportőrök igénybe vehetik a szolgáltatásaikat Magyarország vonatkozásában is. Ugyanakkor a magyar importőrök vizsgálata során az izraeli biztosító számára sokszor túl nagy a kockázat és ilyen esetben megtagadják a biztosítást.

3.7. A magyarok munkavállalási lehetőségei

Izraelben jelentős problémát jelent az illegális munkavállalás. A hatóságok rendkívül szigorúan veszik az illegális munkavállalók beáramlását. Már Izraelbe érkezéskor rendkívül figyelmesen léptetik be a

turistákat, ennek érdekében. A válsággal összhangban tovább szigorítják a külföldiek munkavállalását.

Általánosságban munkavállalásra abban az esetben van lehetőség, amennyiben az izraeli foglalkoztató eléri az Izraeli Belügyminisztériumban, hogy munkavállalási engedélyt adjanak ki a külföldi munkavállaló számára. Az engedély birtokában munkavállalási vízumot szükséges igényelni a budapesti [Izraeli Nagykövetségen](#).

3.8. Bérek és a ráakodó költségek

A minimum bér 3850NIS, 2011 júliusától 4100NIS, 2012. októberétől pedig 4300NIS (1USD=3,4NIS, 2011. április). Az izraeli átlagbérek a következők szerint alakulnak (havi bruttó átlagbér NIS, 2009, CBS):

Mezőgazdaság - 5 442
Gyártás - 11 103
Elektromos- és víz szolgáltatások - 20 281
Építőipar - 7 234
Kereskedelem szerelőipar - 7 079
Idegenforgalom. szolgáltatások. éttermek - 3 848
Szállítás. raktározás, távközlés 9 539
Pénzügyi szektor - 14 199
Közigazgatás - 6 481
Oktatás -
Egészségügy és szociális ágazat - 6 882
Szociális és személyi ápolás - 5 410

Indikatív havi bérek a High-Tec Szektorokban

(bruttó bérek NIS-ben, forrás: MOITAL, Israel, December 2008)

Felsővezetők

Pozíció	Bér
CEO	50,000-70,000
CFO	35,000-40,000
CTO/VP for R&D	35,000-42,000
VP Marketing	35,000-47,000
VP Business Development	35,000-45,000

Szakma / tapasztalat	0-2 év	3-5 év	5-10 év	Vezető
Software Engineer	16,000-21,000	21,000-25,000	24,000-27,000	20,000-38,000
WEB Engineer	11,000-13,000	14,000 - 16,000	17,000-19,000	---
Hardware Engineer	17,000-20,000	21,000-23,000	25,000-28,000	26,000 – 30,000
Int. Marketing Manager	---	20,000-25,000	26,000-28,000	29,000 - 32,000
Business Development Manager	---	17,000 – 20,000	21,000 – 25,000	26,000 – 28,000
Marcom Manager	9,000 -13,000	14,000-15,000	16,000-20,000	21,000 - 23,000
Technical Writer	9,000-12,000	13,000 - 15,000	16,000-20,000	21,000 – 23,000
QA Division Manager	---	---	---	26,000-28,000
QA Engineer	10,000 -12,000	13,000-16,000	17,000 - 20,000	21,000- 25,000

* bruttó havi bérek, szociális kiadások és egyéb juttatások nélkül (autó, bónuszok stb.)

- Indikatív bruttó bérek alakulása a K+F területén, nemzetközi összehasonlításban (2008, forrás MOITAL):

	India	Kína	Egyesült Királyság	Írország	Kanada	Israel	Németország	USA
K+F fejlesztő mérnök	19,188	23,896	58,602	60,016	67,150	67,520	79,295	86,249
K+F vezető	44,606	93,312	140,382	137,888	138,663	139,427	164,025	166,137

A high-tech szektorokról további indikatív bérek érhetőek el a mellékelti oldalon ([klikk](#)). Komplet elemzés elérhető a [Zviran's Salary Survey-től](#) vagy a [Hay Group-tól](#).

A munkáltató köteles biztosítani a munkába járás feltételeit (megállapodhatnak azonban, hogy ezt a bér tartalmazza). A túlórárt 125-150%-os órabér terheli. A társadalombiztosítási járulék 5,68%-a bruttó fizetésnek (a munkavállaló által fizetetten felül), valamint további 8,33% távolléti díj fizetendő. Ezekből fedezik a rokkantság, munkanélküliség, nyugdíj, tartalékos katonai szolgálat, gyermekek után járó szabadság, szülési szabadság esetén felmerülő juttatásokat. A tartalékos katonai szolgálat idejére általában a munkáltató fizeti a fizetést és a járulékokat, majd azt visszaigényli a társadalombiztosítástól.

A munka világa szabad versenypiac Izraelben, ezért a munkaadók többsége a törvényi kötelezettségen felül – általában - számos juttatást nyújtanak dolgozóiknak. **Az általánosan bevett juttatásokkal számolva további kb. 30% további költséggel számolhat a munkáltató (kötelező járulékokkal együtt).**

3.9. Ipari ingatlanok és irodabérleti árak (egyéb versenyfeltételek, pl. energiaárak stb.)

A bérleti árak rendkívül széles skálán mozognak. Ipari csarnokokat akár évi 15 USD/négyzetméter áron bérebe vehetünk. Ugyanakkor a modern irodaépületek évi 120 USD/négyzetméter alatt nem elérhetőek, mely nem foglalja magában az üzemeltetési költségeket. A bérleti árakról indikatív listát találhatunk a mellékelt web oldalon: <http://www.investinisrael.gov.il/NR/exeres/36B4929E-4149-41FE-AD6B-7EE4E6E7F731.htm>

Elektromos áram (indikatív árak)

Fix összegű számlázási díj 2 havi számlázással fizető ügyfélnek, áfa nélkül (NIS)	13,28
Fix összegű számlázási díj havi számlázással fizető ügyfélnek (NIS)	56,09
KW/H (NIS)	0,5301

1USD=3,4 NIS (2011. április)

Nagy fogyasztókra (60000KW/h évi fogyasztás fölött) egyéb díjszabás érvényes.

A víz díja kb. 0,5 USD (csatornadíj nélkül), a telefon és internet díjai gyorsan változnak. Az interurbán beszélgetések piacán jelentős a piaci verseny. A vezetékes szolgáltatások területén a [helyi szolgáltató](#) továbbra is monopol helyzetben van, ugyanakkor a [kábeltevéén](#) keresztül is elérhető a szolgáltatás és a mobiltelefonia is nyomást gyakorol a szolgáltatóra, ezért az árak viszonylag versenyképesek.

A mobiltelefon szolgáltatások területén nem csak szolgáltatók, hanem technológiák is versengenek (3 különféle technológiát használ a három szolgáltató). A jelentős piaci verseny viszonylag olcsó tarifákat eredményez.

3.10. Az elsőbbséget élvező ágazatok

Az izraeli gazdaság és kormányzat elkötelezett a tudásalapú gazdaság fejlesztése mellett. Ezért a befektetési kedvezmények legszélesebb köre ezen ágazatokat támogatja. A gazdasági trend találkozik a felsőoktatási képzés szerkezetével is. Izraelben nagyon magas a mérnökök aránya a végzett diplomások között. Az elektronika, mikroelektronika és számítástechnika szakok kiemelkedő színvonalúak, különös tekintettel igaz ez a haifai [Technionra](#). Az élettudományok területén a [WEIZMANN INSTITUTE](#) kiemelkedő kutatóközpontnak számít.

A széles körben elérhető ipari K+F programok a vállalatokat piacképes fejlesztések irányába terelik, az alap kutatások helyett.

Az izraeli gazdaságpolitika csak néhány helyen avatkozik bele a piaci folyamatokba. A magas védővámok rendszere csak az élelmiszereket és a mezőgazdasági terményeket érintik.

Fejlett ágazatok közé tartoznak: vegyipar, gyógyszeripar, műanyag-feldolgozás, ékszergyártás – gyémántfeldolgozás- és kereskedelem, hadiipar.

3.11. Privatizációs lehetőségek és közbeszerzési pályázatok

A privatizációs és állami projekteket a [Pénzügyminisztérium egyik részlege](#) tartja kezében. Sajnálatos módon a tenderek és felhívások szinte kivétel nélkül csak és kizárólag héberül jelennek meg. Ugyanakkor a PPP projektekkel kapcsolatosan alapinformációk elérhetőek angolul is ([klicsk](#)).

Az állami nagyvállalatok – az [izraeli vasút](#) és az [elektromos művek](#) – tenderei azonban folyamatosan nyomon követhetőek angol nyelven.

Jelen pillanatban futó PPP tenderek: tel-avivi könnyű vasút projektjei, ivóvíz előállítására egy újabb sótalanítómű, tel-avivi „gyors sávok” kialakítása. További előkészületek kezdődtek a kikötők privatizálására és/vagy magántőke bevonására társaságokba szervezték a korábbi trösztöt. Az áramszolgáltató feldarabolása és privatizációja szintén napirenden van, de a folyamat rendkívül lassú lehet.

3.12. Helyi befektetés-ösztönzési szervezet szolgáltatásai

A helyi [befektetés-ösztönzési ügynökség](#) az Ipari-, Kereskedelmi- és Munkaügyi Minisztériumon belül működik. Legfőbb feladata a külpiaci promóció. Segítséget nyújt a befektetőnek a döntései meghozatalához, partnerkeresést végez, információt nyújt. A potenciális befektetési helyszínekről anyagot állít össze.

A befektetési kedvezményekkel kapcsolatos felterjesztések kidolgozását a minisztériumon belüli [másik szervezet végzi](#).

Kereskedelemfejlesztéssel az [Israel Export and Cooperation Institute](#) foglalkozik.

4. Utazási információk

4.1. Beutazási feltételek és vízumkötelesség

Magyar állampolgárok turizmus céljából legfeljebb 90 napig tartózkodhatnak vízum nélkül Izraelben. Az országba történő belépéskor a hatóságok megkövetelik, hogy az útlevelel az Izraelben tervezett tartózkodási idő leteltétől számítva még legalább további 6 hónapig érvényes legyen, továbbá, hogy a turista – egyéni utazó – a tartózkodásának teljes idejére a szállásfoglalásról szóló repülőjeggyel, valamint legalább 100 USD-vel rendelkezzen.

A gyakorlati tapasztalatok alapján belépéskor az izraeli határrendészeti hatóságok elsődlegesen az illegális munkaerő bevándorlástól tartanak. A nem utazási iroda által szervezett keretben beutazó személyt a fenti feltételek megléte esetén is visszafordíthatják, ha nem bizonyítható egyértelműen a látogatás célja, útiránya. Fokozottan számíthat a visszafordításra, aki korábban illegálisan tartózkodott Izraelben, kiutasították, beléptetését megtagadták, továbbá elutasított izraeli, vagy amerikai vízumkérelme volt. A meghívólevéllel utazók esetében is célszerű, ha meghívott dokumentáltan

igazolni tudja a meghívást. Javasolandó, hogy a meghívó ott legyen a repülőtéren, vagy mobil telefonon elérhető legyen.

Magyarország vízummentességi megállapodásai nem vonatkoznak azokra az esetekre, ha valaki munkavállalás céljából utazik, illetve tartózkodik a szóban forgó országban. A hosszabb idejű (90 napon túli) tartózkodáshoz vízum szükséges, amit a budapesti izraeli nagykövetségen lehet beszerezni.

Az esetleges kényelmetlenségek megelőzése érdekében, akit korábban túltartózkodás miatt kiutasítottak vagy belépésekor bármilyen problémája származott, Izraelbe utazása előtt feltétlenül konzultáljon a legközelebbi izraeli nagykövetség konzuli osztályával.

Felhívjuk figyelmüket arra, hogy az Izraelbe érkező magyar állampolgárok szigorú ellenőrzésre számíthatnak a repülőtéri beléptetés során. A beutazni kívánó turistáknak fel kell készülniük arra, hogy a bevándorlási tisztek hosszabban kikérdezik őket, illetve szigorúan kérik a beutazás feltételeit igazoló dokumentumokat (szállásfoglalás és/vagy meghívólevél, retúr repülőjegy, költőpénz). Ez utóbbiak közül bármelyik hiánya, illetve a beszélgetés nem megfelelő eredménye a visszafordítás veszélyét rejti magában.

A beutazó útlevelében található szíriai, libanoni (és néhány más muzulmán ország) pecsétjének kérdésével kapcsolatban az izraeli hatóságoknak az a gyakorlata, hogy ezek megléte ugyan nem belépést kizáró ok, azonban tekintettel arra, hogy a fent nevezett országok Izraellel konfliktusban álló országok, valamint a terror-fenyegetés ezekből az országokból igen jelentős mértékű, az ezen országokból érkezőket fokozott biztonsági kockázatú személyeknek tekintik, mind a belépéskor, mind a kiléptetéskor. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az útlevelben lévő izraeli pecsét megléte kizáró ok a Szíriába és Libanonba (és néhány más muzulmán országba) való belépéshez.

Kifejezetten nem ajánlatos a magyar rendszámú gépjárművel történő beutazás Izraelbe, amennyiben a magyar állampolgárok Szíria-Jordánia útvonalon érkeznek Izraelbe és ugyanezen útvonalon utaznának vissza Szíriába. Információk szerint ugyanis, Szíria nem engedi vissza területére azokat a magyar állampolgárokat, akiknek útlevelében látszik, hogy megjárták Izraelt, és útlevelükben szerepel az izraeli hatóság magyar gépjármű behozatalát bizonyító pecsétje. Ilyenkor az egyetlen megoldás, hogy a magyar állampolgárok kompon - Haifán keresztül - hagyják el Izraelt Ciprus felé. Kompjártat csak heti két alkalommal van csütörtöki és hétfői napokon a koradélutáni órákban és igen költséges. A kompjártatok indulása azonban változhat, ezért kérjük azt elutazás előtt ellenőrizték le.

Amennyiben a magyar állampolgárt a határon valamilyen oknál fogva nem engedik be Izraelbe, a tel-avivi magyar nagykövetség telefonon segítséget nyújthat ennek tisztázásához.

(Forrás és további információ a Külügyminisztérium honlapján:

http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Konzuli_informaciok/Utazas_kulfoldre/Fontos+utazasi+tanacsok/)

4.2. Egészségügyi tudnivalók

Törvényileg nincs előírva, hogy bármely különösebb védőoltást be kell szerezni Izrael területére vonatkozóan, de a Közel Keletre való utazáshoz ajánlott: Hepatitis A, Hepatitis B, Tifusz elleni oltások. Izraelben nincsenek helyi betegségek, de a forró éghajlat következtében szükség van bizonyos óvintézkedésekre. Ajánlatos palackozott italok, ásványvizek fogyasztása. Az egészségügyi szolgáltatás színvonala fejlett Izraelben. Az ambuláns ellátás lehetőségeit és a 24 órás nyitva tartással rendelkező gyógyszertárak címeit rendszeresen közlik az angol nyelvű napilapok. (Forrás és további információ a Külügyminisztérium honlapján:

http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Konzuli_informaciok/Utazas_kulfoldre/Fontos+utazasi+tanacsok/)

4.3. Szálláslehetőségek és átlagos -árak

A nagykövetségnek több helyi szállodával szerződéses kapcsolata van, amelyekben előnyös feltételek mentén lehetséges szállást foglalni az üzleti célból utazó magyar vállalatoknak. A kedvezményes árak

eléréséhez a nagykövetségen keresztül szükséges foglalni (az aktuális követségi árral kapcsolatban érdeklődni szükséges).

[Carlton Hotel](#) (****+) – Tel Aviv
[Renaissance Hotel](#) – (****) Tel Aviv
[Sheraton Moriah Hotel](#) (****) - Tel Aviv
[Dan Panorama Hotel](#) (****) – Tel Aviv
[Hotel Cinema](#) (***+) Tel Aviv
[Inbal Hotel](#) – (****+) Jeruzsálem
[Mount Zion Hotel](#) – (****+) Jeruzsálem

Az izraeli hotelek honlapja elérhető a [szállodaszövetség](#) oldalain keresztül.

Megjegyzés: a zárójelben feltüntetett csillagok a nagykövetség kereskedelmi irodájának szubjektív és nem hivatalos véleményét jelzik. A feltüntetett csillagok semmiféle hivatalos besorolást nem jelentenek!

4.4. Munkaidő, üzletek, bankok nyitva tartása

Üzletek nyitva tartása

- Élelmiszer üzletek: Vasárnap–csütörtök 08:00–22:00
Péntek: 08:00–15:00
Szombat: szombat kimenetelétől 23:00-óraig
- Egyéb üzletek: Vasárnap–csütörtök 10:00–21:00
Péntek: 10:00–15:00

A zsidó üzletek péntek délutántól szombat estig, a muszlim üzletek pénteken (keresztény arab üzletek vasárnap is) zárva tartanak. A vasárnap mindenütt munkanap.

Bankok nyitva tartása

Banktól függ a nyitva tartás.

Általában	vasárnap, kedd, szerda	08:30-14:00
	hétfő, csütörtök	08:30-13:00 és 16:00-18:00

2011

Április 18-Április 25.*	Pészach (zsidó Húsvét, Pászkáünnep)
Május 9.	Elesett hősök emlékének napja
Május 10.	Yom Ha'Atzmaut (Izrael Függetlenségének napja).
Június 8.	Shavuot (A hetek ünnepe, a Pészach után hét héttel tartják, mint a keresztények a Pünkösdöt).
Szeptember 29-30.	Rosh Hashana (Újév)
Október 8.	Yom Kippur (Engesztelés napja)
Október 13-19.*	Szukkot (A sátoros ünnep).
Szeptember 20.	Simchat Torah (A Tóra örömnépe)

Megjegyzések A pirossal jelzett dátumok, nemzeti ünnepek.
*A Pészach és a Szukkot ünnepek az első nap előestéjén kezdődnek, az üzletek azokon a napokon pénteki nyitva tartás szerint vannak nyitva, az első és utolsó nap nemzeti ünnepnapnak számít. A többi napon, úgynevezett félünnep van, amikor az üzletek a megszokott nyitva tartás szerint működnek.

Az ünnepek általában a megadott dátumok előestéjén kezdődnek és napnyugta utánig tartanak.

A heti pihenőnap a szombat, ami péntek estétől szombat napnyugtáig tart, az üzletek és hivatalok pénteken kora délután bezárnak. A muszlim és keresztény ünnepeket is megtartják egyes

4.6. Sürgősségi telefonszámok

Mentők: 101
Tűzoltók: 102

Rendőrség: 100

5. Helyi üzleti szolgáltatások

Ügyvédek (magyarul beszélő):

Adv. Ofer Bar-On

Senior Partner (törve, de beszél magyarul) – vezető gazdasági ügyekkel foglalkozó iroda
Shavit Bar-On Gal-On Tzin Nov Yagur, Law Offices
Sonol Tower - 20th Floor, 52 Menachem Begin Road, Tel Aviv 67137
Telephone: 972-3-791-2800 Facsimile: 972-3-791-2801 VC: 972-3-537-2175
Email: obar-on@sbilaw.com
Website: www.sbilaw.com

Adv. Tomy Nadashi – Advocate (törve, de beszél magyarul) – Magyar Köztársaság Tiszteletbeli Konzulja – büntető ügyekkel foglalkozó ügyvéd
31041 Haifa,
10 HaBroshim St.
31041 Israel
Tel. 972-4-8625313
Fax. 972-4-8625538
E-mail: nadashi@barak.net.il

Adv. Shlomo Eigner – egyéni ügyvéd (beszél magyarul)

Tel: +972-3-5344064
Fax: +972-3-5343525
E-mail: sevense@bezeqint.net

Könyvvizsgáló-, auditor cégek és pénzügyi tanácsadó cégek

Ernst and Young Israel

3 Aminadav st.
Tel-Aviv 67067
Tel: 972-3-623-2525
Fax: 973-3-562-2555

KPMG Israel

Millennium Tower
17 Ha'arba'a Street
Tel Aviv 64739
Telephone 972 (3) 684 8000
Fax 972 (3) 684 8444

PWC Israel

Tel-Aviv (Main Office)
Trade Tower, 25 Hamered Street
Tel-Aviv 68125
Mailing Address: PO Box 452, Tel-Aviv 61003, Israel
Telephone: [972] (3) 795 4555
Fax: [972] (3) 795 4556

BDO Zvi Haft

Amot Bituach building
46-48 Derech Menachem Begin Rd.
Tel Aviv 66184
Tel: 972-3-6386868, Fax: 972-3-6394320
E-mail: Shziv@bdo.co.il

Deloitte

1 Azrieli Center
Tel Aviv
67021
Tel: +972 (3) 6085555
Fax: +972 (3) 6094022
info@deloitte.co.il

Barlev Investigative Auditing
Main Branch - Shalom Tower
9 Achad-Ha'am St. Tel-Aviv 65251
Tel: +972-3-5198000
Fax: +972-3-5198001
E-mail: info@barlev.co.il

6. Hasznos honlapok

Ipar és Kereskedelem

[Ministry of Industry, Trade and Labor](#)
[Israel Export and International Cooperation Institute](#)
[Manufacturer's Association of Israel](#)
[Federation of Israeli Chambers of Commerce](#)
[Israel Small and Medium Enterprises Authority \(ISMEA\)](#)
[The Israel Export Insurance Corp. \(ASHR'A\)](#)
[Foreign Defense Assistance & Defense Export Organization \(SIBAT\)](#)
[Kibbutz Industries Association](#)
[The Israeli Federation of Forwarders & Customs Clearing Agents \(IFFCCA\)](#)
[The Israel Diamond Portal](#)

Üzlet és Gazdaság

[B.D.I. Business Data Israel](#)
[Dan & Bradstreet Israel](#)
[Tel Aviv Stock Exchange](#)
[Standard & Poor's Israel](#)

Izraeli Sajtó

[The Marker](#)
[Globes - Israel's Business Arena](#)
[Haaretz](#)
[The Jerusalem Post](#)
[Ynet](#)

Kockázati Tőke

[Israel Venture Association \(IVA\) - Members List](#)

Kutatás Fejlesztés

[Chief Scientist Office](#)
[Matimop - the Israeli Industry Center for R&D](#)
[Israeli Center of Incubators](#)
[Tnufa - Startup Promotion Program \(Hebrew\)](#)
[The Israel Institute for Biological Research \(IIBR\)](#)
[The Agricultural Research Organization of Israel \(ARO\) - Vulkani Center](#)
[Ramot Business Cooperation Site](#)
[Yeda - Research & Development Company](#)
[Technion Research and Development Foundation Ltd. \(TRDF\)](#)
[Bar Ilan Research Authority](#)
[Israel Science Foundation](#)
[Israel Science & Technology](#)

Kormányzat

[Israel Government Portal](#)

[Ministry of Foreign Affairs](#)
[Ministry of Finance](#)
[Israeli Department of Customs & VAT](#)
[Bank of Israel](#)
[Central Bureau of Statistics](#)
[Government Companies Authority](#)

[Ministry of Agriculture](#)
[Ministry of Tourism](#)
[Ministry of Communications](#)
[Ministry of Science](#)
[Israel Standards Organization](#)
[The Antitrust Authority](#)
[Israel Patent Office](#)

Általános Információk

[Infotour: Israeli Tourism & Recreation Website](#)
[Israel Business Culture, Customs & Etiquette](#)
[Israel Business Travel Overview](#)
[Israel Hotel Association](#)